

Svenska etnologer och folklorister

Redaktörer: Mats Hellspong och Fredrik Skott

Svenska etnologer och folklorister

Redaktörer:

Mats Hellspång och Fredrik Skott

Redaktionskommitté: Nils-Arvid Bringéus, Mats Hellspång,
Bengt af Klintberg, Agneta Lilja och Fredrik Skott

UPPSALA 2010

Kungl. Gustav Adolfs Akademien
för svensk folkkultur

Omslagsbild: Etnologisk expedition till Västerdalarna 1926. Från vänster: Erik Lindstein, Nils Berglind, Sigurd Erixon, Olle Homman, Evert Eriksson, Sigfrid Svensson och Sam Owen Jansson. Foto: Nordiska museet.

© Författarna och Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur 2010

ISSN 0065-0897

ISBN 978-91-85352-83-8

Printed in Sweden 2010

Textgruppen i Uppsala AB

Innehåll

Förord	7
<i>Gunnar Olof Hyltén-Cavallius (1818–1889)</i> av Nils-Arvid Bringéus ...	9
<i>Nils Gabriel Djurklou (1829–1904)</i> av Britt-Marie Insulander	17
<i>Johan Nordlander (1853–1934)</i> av Lars-Erik Edlund	25
<i>Nils Edvard Hammarstedt (1861–1939)</i> av Bengt af Klintberg	33
<i>Nils Keyland (1867–1924)</i> av Jan Garnert	41
<i>Louise Hagberg (1868–1944)</i> av Birgitta Skarin Frykman	51
<i>Martin P:n Nilsson (1874–1967)</i> av Catharina Raudvere	61
<i>Hilding Celander (1876–1965)</i> av Fredrik Skott	69
<i>Carl Wilhelm von Sydow (1887–1952)</i> av Nils-Arvid Bringéus	79
<i>Nils Lithberg (1883–1934)</i> av Birgitta Svensson	87
<i>Waldemar Liungman (1883–1978)</i> av Bengt af Klintberg	95
<i>Ernst Klein (1887–1937)</i> av Barbro Klein	105
<i>Sigurd Erixon (1888–1968)</i> av Karl-Olov Arnstberg	113
<i>Åke Campbell (1891–1957)</i> av Nils-Arvid Bringéus	121
<i>Ella Odstedt (1892–1967)</i> av Agneta Lilja	127
<i>Ernst Manker (1893–1972)</i> av Eva Silvén	135
<i>Sven Liljeblad (1899–2000)</i> av Jan-Öjvind Swahn	143
<i>Dag Strömbäck (1900–1978)</i> av Bo Almqvist	151
<i>John Granlund (1901–1982)</i> av Mats Hellspång	161
<i>Olof Hasslöf (1901–1994)</i> av Nils Nilsson	169
<i>Sigfrid Svensson (1901–1984)</i> av Sven B. Ek	177
<i>Gösta Berg (1903–1993)</i> av Janken Myrdal	187
<i>Albert (Nilsson) Eskeröd (1904–1987)</i> av Orvar Löfgren	195
<i>Gunnar Granberg (1906–1983)</i> av Jochum Stattin	203
<i>Carl-Herman Tillhagen (1906–2002)</i> av Bengt af Klintberg	211
<i>Julius Ejdestam (1912–1992)</i> av Anders Gustavsson	219
<i>Gertrud Grenander Nyberg (1912–2003)</i> av Janken Myrdal	225
<i>Anna-Maja Nylén (1912–1976)</i> av Sofia Danielson	231
<i>Alfa Olsson (1914–1967)</i> av Christina Fjellström	239
<i>Mats Rehnberg (1915–1984)</i> av Mats Hellspång	245
<i>Brita Egardt (1916–1990)</i> av Jonas Frykman	253
<i>Börje Hanssen (1917–1979)</i> av Birgitta Svensson	261
<i>Anna Birgitta Rooth (1919–2000)</i> av Jan-Öjvind Swahn	271
<i>Phebe Fjellström (1924–2007)</i> av Katarina Ek-Nilsson	277
<i>Bengt R. Jonsson (1930–2008)</i> av Sven-Bertil Jansson	285
Författare	295

Nils Keyland (1867–1924)

Jan Garnert

Foto: Carl M. Olson (Nordiska museet).

Nils Keyland föddes 1867 och växte upp mitt i finnskogen på familjens gård i Mangskog, Värmland. Där i Bjurbäcken tronar Östigårn än idag med milsvid utsikt från en sydsluttning, med andra ord ett rätt typiskt läge för en finngård i Värmland. Det var på sin mors sida Nils Keyland härstammade från Finland. Av hennes släktnamn Kailainen skapade han i 20-årsåldern sitt efternamn Keyland.

Barndomen var som skogsbygden relativt mager men med tryggheten som en gård på landet kan innebära, också under ett så beryttat nödår som just 1867. I folkskolan gick det bra för Nils Keyland och han fick till sist läsa vidare. Som 21-åring avlade han studentexamen i Karlstad. Med sikte på läraryrket läste han språk vid Uppsala universitet och reste sedan över till USA för att där söka lyckan (Keyland 1950:155). På olika platser i USA växlade han arbete med studier men överanstängde sig och återvände pank och med hälsoproblem 1895 till Sverige. Som informator hankade han sig nu en tid fram i Göteborg.

Då vände livet blad. Prästen C. W. Bromander, tidigare studiekamrat med Keyland, föreslog i ett brev den 6 maj 1898 att Artur Hazelius skulle anlita Keyland som medhjälpare vid Nordiska museet, framför allt med insamlingen av föremål från skogsfinnarna i Värmland. Bromander argumenterade att Keyland var ”ett universalgeni med mångsidig begåfning ... språkkarl, matematiker, tecknare, poet, musikalisk. Inom Wermland torde ingen känna finnbefolkningens förhållanden bättre än han.” Bromander betonade också Keylands ”finska börd och från barndomen stora förtrolighet med finnbygdsförhållanden ... hans finska typ, enkla väsen och stora förmåga att umgås med och vinna allmogefolk”.

Är innanförskap eller distans bästa utgångspunkten för en bra forskare? Bägge kan vara en tillgång, men om Bromander såg Keylands förtrogenhet med finnmarken som en tillgång tvekade av samma skäl Lars Magnus Danielsson som var präst i Lekvattnet, också det i Värmlands finnbygder. Hemmahö-

riheten, skrev Danielsson till Bromander, talade mot Keyland. Tvärtom måste det till en skolad herre från staden som med distans och kärlek kan beskriva den finska kulturen. För sin egen skull borde Keyland ”bort från finnskogarna ut i det praktiska livet för att komma bort från den sentimentala drömvärld” som han var försjunken i så länge han höll sig i finnskogen. Keylands poetiska produktion höll honom bergtagen, ansåg Danielsson, och trots sin utbildning och lärdom skulle han ”aldrig lyckas helt objektivt uppfatta dels återgifva den kvarleva af finsk kultur i sin historiska ram, ty därtill saknar han dels praktisk förståelse, dels, som sagdt, sammansmälter hans själ med den ...” (kopia av brev daterat 1 nov. 1897, hos Tomas Janson, Säffle).

Keyland hade då redan debuterat som författare, närmare bestämt som poet. I jultidningen *Värmländingarne* publicerades 1896 dikten ”Rattanolla”, ett lika fornromantiskt som naturlyriskt högtravande skaldestycke. Diktens Rattanolla är ett högt berg i Lekvattnet som Keyland liknar vid en ”bergjättemö” med ”Angantyrshufvud”.

År 1898 började Keyland arbeta för Nordiska museet och han hade därmed hittat sin livsuppgift. Redan i november samma år kunde han skicka en stor samling föremål till museet, ”4 väldiga hästlass fornsaker, som jag nu på sista tiden samlat. Inom några dagar kommer ytterligare 2 lass att afsändas. Förteckning på innehållet ... medföljer.” Keyland såg sitt arbete som en räddningsinsats för den finska kulturen, som han menade inte längre togs på allvar och vars materiella kulturarv höll på att försvinna. Sammanlagt skickade han bara under vintern 1898–1899 in 1196 föremål till Nordiska museet.

Som Keyland börjat fortsatte han samla. 1903 hade hans dokumentation för Nordiska museets räkning fått rykte om sig att vara den viktigaste ”i fråga om omfång, noggranna och grundliga beskrifningar och omsorgsfullt gjorda teckningar” (Berg 1954:13). Under de följande åren blev han museets i särklass störste samlare. Det mesta var föremål från finnbygderna i Värmland, men Keyland skickades av museet också till Dalarna, Hälsingland, Härjedalen och Jämtland. Till hans företräden hörde att han inte bara samlade in föremålen. Han var en skicklig tecknare som arbetade flitigt med ritblocket men också med kamera. Han avbildade byggnader, heminteriorer och föremål men även annat, som exempelvis handrörelserna vid fingerfärdighetstrick. Keyland hade därtill öra för låtar och muntliga traditioner. Han bar sitt dragspel med sig för att samla in folkmelodier som han på gehör lärde sig spela. Hans första självständiga publikation blev samlingen *Värmländska låtar* (1901), med uppteckningar av honom själv och arrangemang för piano/fiol av C. W. Rendahl.

Fram till 1924 skulle museet få behålla Keyland i sin tjänst, men han bevarade i all sin professionalitet också en hängivenhet för den finska kulturen i Värmland. Det starka bandet mellan yrkesroll och personlig bakgrund var påtagligt, ett privat samband som inte heller på senare tid varit helt ovanligt bland etnologer (*Etnologiska visioner* 1993).

Det är Keylands bildtänkande och metodiska utnyttjande av kameran som gör honom unik bland det tidiga 1900-talets etnologer och museintendenten. Hans fotografiska verksamhet aktualiserar också frågor om forskningsetik och teoretiska förhållningssätt. Under Keylands tid användes kameror sparsamt för kulturhistorisk dokumentation. När de togs fram var det mest för att avbilda föremål och redskap, interiörer, byggnader eller miljöer i städer och på landet. En minsta gemensam nämnare för dessa bilder är vanligen att de saknar mänsklig närvaro.

Keyland fotograferade som mest mellan 1904 och 1922, att döma av de fotografier som finns bevarade i Nordiska museets arkiv. I likhet med andra etnologer tog han under sina forskningar i fält bilder av föremål och byggnader, men olikt sina kolleger fokuserade han lika mycket på människor i arbete med redskap, personer som använder föremål, leker, utför folkliga trick eller befinner sig i olika och högst alldagliga situationer. Nils Keylands viktigaste bidrag till den etnologiska fotohistorien är just de bilder där han på glasplåtarna satt människan i centrum och tagit bilderna i hennes sociala och materiella miljö.

Men hur tänkte Keyland? En formulering som troligen fångar något av hans förhållningssätt och syfte är ordvalet i en text från 1919. Han skriver där att han vill ”återgiva situationer” (Keyland 1919a:[6]). För Nils Keyland tycks det onekligen som om de föremål och miljöer han ville dokumentera blev i etnologisk mening kompletta först när människor som hörde samman med dem fanns med på bilden. På samma vis tycks han ha resonerat om arbetsredskapen – bilden av ett redskap blir komplett först om etnologen i bild också dokumenterar hur det används.

Keyland insåg också att om han rättvisande skulle kunna beskriva ett arbete så krävdes mer än enstaka bilder och dessutom att personerna i bild agerade. Därför tog han serier av bilder för att skildra arbeten som havreskörd, kolning, tjärbränning, tröskning och korgbindning. En del av bilderna använde han för att illustrera artiklar och böcker. Betecknande för den betydelse han fäste vid den fotografiska bilden är att flera av hans artiklar har titlar där ordet ”bild” ingår. Artikeln ”Några olika sätt att bränna tjära” publicerades med undertiteln ”Bilder och anteckningar från Värmland”. Ett par artiklar om lövtäkt och renslakt bar bägge underrubriken ”Bilder och anteckningar”.

En nutida betraktare kan också se ett genusperspektiv i Keylands bilder. Det Keyland gör är i en mening elementärt; han fotograferar i ungefär lika omfattning män och kvinnor som agerar. Men därmed avskiljer han sig från sina samtida manliga kolleger som i sin forskning gärna fokuserade på männens värld, vare sig det gällde arbete eller andra sociala situationer.

Keyland ger själv ingen ledtråd till teoretiska eller andra utgångspunkter för sitt motivval. Det kan vara så att han i sin ambition att dokumentera vardag och arbete, ofta i anslutning till bostäder och inägor, helt enkelt befunnit sig i en minst lika kvinnlig som manlig värld. Det i sig borde, med genusordningen i åtanke, däremot inte automatiskt leda till en könsjämvikt i motivvalet. Tanken som lätt infinner sig är i stället att Keylands personliga kvinnointresse spelat en

En typisk Keylandbild med en person i en situation där ett föremål är centralt. Bilden är en av flera som visar grindar och låsanordningar av olika konstruktion. Foto: Nils Keyland (Nordiska museet).

roll i hans professionella fotograferande. Kvinnor var närvarande på många vis i hans privata liv. Han var en evig ungarl med olika slags relationer till en rad kvinnor. Enligt Keylands medarbetare vid många fältarbeten, arkitekten Ludvig Mattsson, knöt han ideligen kontakter med kvinnor, såväl i Värmland som i Stockholm (L. Mattssons dagboksanteckningar och brev, hos Anders Mattsson, Uddevalla; se även Mattsson 2000). Enligt Gösta Berg (i telefonsamtal november 1989) var Keylands gensvar stort hos kullorna som arbetade på Skansen. Hans kvinnointresse fick honom också att ta nakenbilder, både hemma i de värmländska skogarna och i bostaden vid Skeppargatan i Stockholm.

I Keylands egen dagbok för den 27 augusti 1916, när han och Mattsson arbetar med det som blir en av deras främsta byggnadsinventeringar i Värmlands finnmarker, skriver han: ”Jag fotograferade en lövstack på morgonen. Per Larssons småflickor försökte cykla. Till Nolla eller Gransjöängen, flickorna sutto i rummet, när vi kom, livliga töser, som fotograferade[s?], men de tyckte inte om att stå modell, bjödo på kaffe. Den snyggaste flickan höll mig sällskap i rummet, medan Ludvig gjorde uppmätning. Vi överenskom att hon skulle fara till Stockholm i st. f. X-ania [Kristiania] nästa gång.”

Som ett slags bonuseffekt av Keylands generella kvinnointresse finns det i Nordiska museets arkiv idag ett genushistoriskt intressant och omfattande

fotomaterial om kvinnoarbete och kvinnovardag på landsbygden under 1900-talets två första årtionden.

*

Vi vet inte hur Nils Keyland lärde sig fotografera. Visserligen hade Artur Hazelius redan på våren 1899 uppmanat honom att fotografera och även Nordiska museets fotograf August Christian Hultgren kan ha varit en inspiratör. Både Hultgren och Keyland hade varit i USA, båda var troligen självlärda som fotografer, båda dokumenterade de sin hembygd, i Hultgrens fall Ydre. Men att Keyland sedan blev en skicklig fotograf berodde snarare på hans konstnärliga blick och bildsinne än på inspiration från andra.

Keyland blev en särpräglad fotograf i sin samtid men det han kallar situationer och hans användning av begreppet dokument om sina bilder väcker yrkesetiska frågor. När han exempelvis 1919 publicerade sin bok *Julbröd, julbockar och staffanssång* försåg han den med undertiteln *Dokument rörande den svenska allmogens julfirande*. I boken ingår några bastubilder som idag hör till Keylands mest publicerade bilder. Om dessa fotografier skriver han att de ”togos näst före jul 1910” (Keyland 1919b:89). Det hade varit rimligare att kalla bastubadet för en rekonstruktion. I början av 1900-talet levde traditionen att bada bastu inte längre kvar. För att kunna ta sina bilder bad Keyland därför några honom närstående att agera. Kvinnan som håller vatten är Nils Keylands syster Inga Persson, männen är hans bror August, Ingas make Magnus och Johan

Bastubadet, 1910, en av flera arrangerade bilder där Keyland i bildspråk beskriver det förlutna. Foto: Nils Keyland (Nordiska museet).

Nattfrieri, 1912. Bilden ingår i en svit bilder som visar ett nattfrieri där en ung man knacker på fönstret till en flicka som till sist välkomnar honom att stanna hos henne. Foto: Nils Keyland (Nordiska museet).

Eriksson. Men bildtexten i den publicerade boken lyder neutralt: ”Badstubad. Husmodern håller vatten på ugnen. Till höger en skinnfäll upphängd till rensning. Värmland, Mangskog socken.”

Några av Keylands bilder ingår i Sigurd Erixons klassiska arbete *Möbler och heminredning i svenska bygder* (1925–1926). En av dem föreställer ett barn i en gångstol, med andra ord en typisk Keylandbild eftersom både föremål och människa finns med. Bildtexten lyder: ”Stuga med gångstol. ... Mangskogs sn, Jösse Härad, Värmland” (Erixon 1926:160). Vad bilden visar är ett arrangemang där en gångstol placerats i rummet på Harkapot, ett litet sommarställe i Mangskog, beläget en bit upp i backen från Östigårn, Nils Keylands barndomshem. Barnet är inte från trakten utan en sommargäst.

Bekant sedan länge är att Keylands välkända fotoserie av nattfrieri inte är autentisk. De agerande vid fotograferingen 1912 var Robert Nilsson från Bjurbäcken och Eva Dahlstedt, läkarhustru och född grevinna Mörner. Det var för övrigt i hennes och makens sommarhus Harkapot som bilderna togs. Bildens bäddsoffa är dekorerad av Rackstakonstnären Alfred Ekstam. Idag finns soffan i hembygdsgården i Mangskog.

Sammanställer man Nils Keylands alla fotografier av människor som arbetar eller befinner sig i andra sociala situationer kan de indelas i fyra rätt distinkta grupper:

1. *Dokument*, där personer agerar framför kameran i för dem vardagliga situationer.

2. *Rekonstruktioner*, där Keyland låter personer visa hur en viss syssla de var väl förtrogna med skulle utföras, men det personerna visar var redan historia då bilderna togs. Till den här gruppen hör exempelvis bastubilderna.

3. *Rekonstruktioner*, där Keylands avsikt var att visa hur något utfördes, men vem som visade detta eller var bilden togs spelade mindre roll. Ett exempel på detta är en bild där några ynglingar på gårdsplanen framför Keylandgården 1922 visar hur olika trick ska utföras.

4. *Rekonstruktioner*, där Keylands vänner från bl.a. Stockholm agerar i ett slags iscensättningar som kan jämföras med hur gamla seder och bruk visades på Skansen i Stockholm. Till den här gruppen hör bilderna med nattfrieriet.

För Keyland tycks frågor om fotografiers autenticitet aldrig ha varit en fråga om yrkesetik. Han blandade sorglöst dokument och rekonstruktioner på ett sätt som förmodligen ingen skulle göra idag vid museidokumentation, åtminstone inte utan att tydligt ange vad som är en arrangerad bild. För Keyland räckte det troligen att det han fotograferade var i hans tycke rättvisande, att det representerade autentiska situationer.

Å andra sidan – varför i efterhand lasta Keyland för detta? Från 1906 var han anställd vid Nordiska museet och föreståndare för den kulturhistoriska avdelningen. Till hans arbetsuppgifter hörde att på Skansen arrangera och levandegöra det slags situationer som han var väl förtrogen med. På Skansen skulle alltsedan starten i början av 1890-talet spinnrockarna surra och nybakat tunnbröd dofta, här skulle fåbodjantor valla kor och spelmän spela. Artur Hazelius tanke med sitt friluftsmuseum förverkligades först om allmogens folkliv gestaltades, med realism och suggestion om vartannat.

Nils Keyland agerade själv på Skansen i olika roller, både före och efter 1906. Han berättade historier på värmländska, lagade och serverade traditionella maträtter och fick i gång folkdanserna. Traditionen med levande miljöer finns som bekant kvar på Skansen. Där går korna på fåbodvallen, bokbindarna arbetar i stadskvarteret och kvinnor i folkdräkt berättar sagor i Bollnässtugan. Och fortfarande bakas det tunnbröd i Älvrosgården från Härjedalen, en gård som Nils Keyland såg till att få till Skansen. Själv hade han säkert varit belåten med den levande folkkulturteater som Skansen är idag. Fotograferingen var för Nils Keyland nog bara ett av flera sätt på vilka han kunde iscensätta bilder ur folkets vardagsliv, kulturhistoriska tablåer.

*

Keylands enda större publikation är *Svensk allmogekost* från 1919–1920 med undertiteln *Bidrag till den svenska folkhushållningens historia*. Bokverket är ett arbete som det snart hundra år senare regelbundet refereras till. Del 1 be-

handlar all kost med vegetabiliska ingredienser, alltså även exempelvis blodpalt. I del 2 skriver han om animalisk kost, brygd och brännvinsbränning och avslutar sin drygt 350 sidor mäktiga genomgång med ett kapitel om tobakens ”bruk och odlande” i nordvästra Värmland.

Svensk allmogekost kan bäst liknas vid en ambitiös riksinventering av äldre folkligt kosthåll. Det var en gigantisk uppgift i sig, som inte blev lättare av att Keyland gav sig i kast med den innan Nordiska museet och andra minnesinstitutioner skaffat sig sina staber av medarbetare ute i landet som regelbundet svarade på frågelistor. Han lyckades få in uppgifter om maträtter och kosthåll från hela Sverige. Materialet är naturligtvis av stickprovskaraktär men imponerande med alla uppgifter om redskap vid matlagning, maträtter, kryddning, mjölkning, smör, slakt och ost. Keyland själv jämförde sin bok med ett museum ”där man i rum efter rum ser föremål från landets skilda delar exponerade, till synes likartade, men samtidigt skiljande sig från varandra genom vissa provinsiella särdrag” (Keyland 1919a:[5]).

Etnologen och matforskaren Anders Salomonsson i Lund liknade 1987 *Svensk allmogekost* vid en ”guldgruva” för den som är ute efter regionala variationer i det förindustriella kosthåll (Salomonsson 1987:9). Nils Edvard Hammarstedt, kollega till Keyland, tyckte däremot de många sakuppgifterna blev tröttande i längden. Det hade varit bättre om Keyland låtit mer stanna i skrivbordslådan. Generellt sett, ansåg Hammarstedt, var Keylands styrka som forskare de grundliga iakttagelserna men inte analysen (Hammarstedt 1925: 25–26).

När Nils Keyland oväntat avled i juli 1924 inträffade dödsfallet på den plats i tillvaron han nog helst velat önska sig. I Mangskog var han hemma. Men även under de många åren i Stockholm återvände han ofta till Värmland. Livet igenom var det för hembygden hans hjärta klappade. Det var med den känslan som ständig drivkraft Keyland arbetade professionellt med insamling av föremål, nedteckning av traditioner, gestaltning av lekar på Skansen och därtill gjorde en fotografisk insats utan motstycke.

Nils Edvard Hammarstedt formulerade Keylands relation till finnskogen så här: ”Innerst i hans väsen var det nog vildmarkens och naturlivets poesi, som allt fortfarande ägde hans livs kärlek, och som var den dolda, kanske omedvetna, drivfjädern till hans storartade etnologiska forskargärning.” I samband med utgivningen av *Folkliv i Värmlands finnmarker* (1954), en bok med artiklar och fotografier av Keyland, betonade Nordiska museets styresman Andreas Lindblom att Nils Keyland i jämförelse med sina kolleger framstod ”som en intressant främling ... en romantiker framvuxen ur det Värmland som mer än andra landskap fött den svenska sagan och poesien” (Keyland 1954:[7]). Det var alltså mer eller mindre samma karakteristik som Lars Danielsson i Lekvattnet formulerat redan 1897, men då i varnande syfte.

Hammarstedt, Lindblom och Danielsson pekade alla på något väsentligt: livet igenom vurmade Keyland för finnmarkens folk och gjorde till sitt yrke att bevara minnet av vad han såg som det finska kulturarvet i Värmland. Det var

sin egen värld som diktaren/intendenten bevarade och gestaltade i bild, ord, låt-uppteckningar, föremål, byggnader och livfulla iscensättningar.

I flera avseenden framstår författaren Dan Andersson (1888–1920) som andlig kusin till Nils Keyland. De kom båda från finnmarken och blev bägge reflekterande och gestaltande kulturarbetare. Andersson blev författare av lyrik och prosa, därtill journalist. Keylands bana blev en annan, men bägge hade de släktband till finnskogen och de finnar som slog sig ner i Sverige på 1600-talet. Ingen av dem lade någonsin sitt kulturarv och släktarv bakom sig. De bevarade och ägde, som Göran Greider skriver om Dan Andersson, ”som hemland inte bara Sverige, utan något annat, vagare, ... finnmarken, den som ekade av migranternas kultur ner genom seklerna” (Greider 2008: 323).

Källor och litteratur

Källor

Nils Keylands arkiv, Nordiska museet. Brev, fotografier m.m. i Eva Dahlstedts samling och Helge Dahlstedts samling, Forskningsarkivet, Umeå universitet. Brev, dagböcker, Nils Keylands privata fotografier och andra handlingar samt kommenterande information från bl.a. Gullik Dahlstedt, Umeå, Göran Gunér, Lidingö, Kjell Hallberg, Mangskog, Cecilia Hammarlund-Larsson, Stockholm, Tomas Janson, Säffle, Leif Lindström, Arvika, Anders Mattsson, Uddevalla, Karin Snellman, Umeå, Maud Wedin, Falun samt – nu avlidna – Gösta Berg, Stockholm, Lars Lindström, Arvika, och Bo G. Nilsson, Stockholm.

Litteratur

- Berg, Gösta, 1954: Nils Keyland som folklivsskildrare. Nils Keyland, *Folkliv i Värmlands finnmarker. Efterlämnade uppsatser och bilder*. Stockholm.
- 1977: Nils Keyland. *Svenskt biografiskt lexikon* 21, s. 105–107.
- Bromander, C. W., 1924: Nils Keyland. *Fataburen*, s. 184–192.
- Bygatan. En vandring genom det förgångna med mästern fotografen August Christian Hultgren*, 1988. Linköping.
- Erixon, Sigurd, 1925–1926: *Möbler och heminredning i svenska bygder* 1–2. Stockholm.
- Etnologiska visioner. Femton forskare reflekterar kring sitt ämne*. Red. Lena Gerholm. Stockholm 1993.
- Garnert, Jan, 1989: Efterskrift. Nils Keyland, *Svensk allmogekost*. Stockholm.
- 1993: Rethinking Visual Representation. Notes on the Folklorist and Photographer Nils Keyland. *Nordic Frontiers*. Åbo. S. 63–88. (Även publicerad i *Nordisk museologi* 1995, 2, s. 169–190.)
- Greider, Göran, 2008: *Det gångna är som en dröm och det närvarande förstår jag icke. En bok om Dan Andersson*. Stockholm.
- Hammarstedt, N. E., 1925: Nils Keyland. Några ord om hans vetenskapliga verksamhet. *Fataburen*, s. 25–29.
- Keyland, Nils, 1896: Rattanolla. *Värmländingarne. Värmländsk jultidning*.
- 1919a: *Svensk allmogekost* 1–2. Stockholm.
- 1919b: *Julbröd, julbockar och staffansång. Dokument rörande den svenska allmogens julfirande*. Stockholm.
- 1950: Värmlänningens hemlängtan. *Mangskog. En sockenbeskrivning*. Uppsala. S. 153–155.

- 1954: *Folkliv i Värmlands finnmarker. Efterlämnade uppsatser och bilder*. Stockholm. (Med Nils Keylands bibliografi, s. 79–81.)
- Mattsson, Anders, 2000: Ludvig Mattsson. *Finemangen, årsbok 2000, "Bjurbäcken"*, s. 79–89.
- Salomonsson, Anders, 1987: Inledning. *Mera än mat*. Red. Anders Salomonsson. Stockholm.